

MUHASEBE DERSİ ALAN ÖĞRENCİLERİN e-DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE İŞ BULMA KAYGISI

Fatma Dicle KARABINAR¹
Oğuzhan ÇARIKÇI²

ÖZET

Öğrencilerin günümüzde en büyük kaygısı eğitim aldıkları bölümlerden mezun olduktan sonra iş bulamamaktır. Öğrenciler, eğitim dönemlerini tamamladıktan sonra yalnızca okulda alınan eğitimin yeterli olmadığı, bunun yanı sıra deneyim kıstası arandığı gerçeğiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durum öğrencilerin eğitim dönemlerini tamamladıkları esnada iş hayatının dinamiğinin devamlı değişim içinde olması ve aldıkları derslerin aksine çalışma hayatının dijitalleşmesi kaygılarının artmasına sebep olmaktadır. Çalışma da muhasebe dersi alan öğrencilerin günümüzde yaygınlaşan “iş hayatında e-dönüşüm” sürecinde iş bulma kaygıları ölçülerek hangi etkenlerin öğrencilerin kaygılarını etkilediğinin tespit edilmesi amaçlanmış ve Süleyman Demirel Üniversitesinde muhasebe dersi alan öğrencilere anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada kullanılan iş bulma kaygısı ölçeği Demir (2018) tarafından “Yapısal eşitlik modeli” ile “Öğrencilerin iş bulma kaygılarına yönelik ölçek geliştirme: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF’de Bir Uygulama” başlıklı çalışmadan alınmıştır. Çalışmaya toplamda 326 kişi katılım göstermiştir. Verilerin analizi SPSS 25 programında kullanılarak yapılmıştır. Dijitalleşen çalışma anlayışı ile beraber muhasebe dersi alan aday meslek mensuplarının iş bulma kaygısı yaşadığı ve bu kaygı seviyesinin cinsiyet ile yaş dağılımı arasında anlamlı farklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Muhasebe, İş bulma kaygısı, e-dönüşüm

¹ Fatma Dicle Karabınar, Yüksek Lisans Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Muhasebe Finans Anabilim Dalı, fdiclekrbnr@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9669-1154, (Sorumlu Yazar).

² Oğuzhan Çarıkçı, Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı, oguzhancarikci@sdu.edu.tr ORCID: 0000-0001-8709-9071.

THE ANXIETY of STUDENTS TAKING ACCOUNTING COURSE to FIND a JOB in the e- TRANSFORMATION PROCESS

ABSTRACT

The biggest concern of students today is not being able to find a job after graduating from their departments. After completing their education period, students are faced with the fact that only the education received at school is not sufficient, and experience criteria are sought. This situation causes these concerns to increase as the dynamics of business life is constantly changing while students complete their education period and the digitalization of working life contrary to the courses they take. With this study, it is aimed to determine which factors affect the students' job finding anxiety by measuring the anxiety of finding a job in the e-transformation process of the students who take accounting courses in the working life, which has become widespread today. For this purpose, a survey was conducted with the students who appear to be candidates for the profession in the future due to taking accounting courses at Süleyman Demirel University. The job anxiety scale used in the study was taken from the study titled "Developing a scale for students' job finding anxiety with the structural equation model: An Application in Cumhuriyet University iibf". A total of 326 people participated in the study. Analysis of the data was made in SPSS 25 program. It has been concluded that the candidate profession members who take accounting courses with the understanding of digitalized work experience anxiety about finding a job and that there are significant differences between the gender and age distribution of this anxiety level.

Keywords: Anxiety, Accounting, Anxiety about finding a job, e-transformation

1. GİRİŞ

İş dünyasında gelişen ve değişen çalışma anlayışı 21. yüzyılda çalışan bireylerin becerileri, nitelik sahibi olmaları için taşınmaları gereken yeterlilikler olarak açıklanmaktadır. Günümüzde çalışma anlayışı fazlasıyla değişim göstermektedir. Dolayısıyla sahip olunması gereken becerilerde bu dönüşümlere göre şekillenmektedir (Kuru, 2021: 56-57). Hızla gelişen teknolojinin akabinde çalışanların nitelikli bir işleyiş gerçekleştirebilmeleri için bilgi teknolojileri hakkında gerekli donanıma sahip olmaları beklenmektedir. Şimdilerde hayatımızda büyük bir yer kaplayan teknolojik gelişmeler meslek yaşamında da aynı etkiyi yaratmaktadır. Mesleklerin çağa ve rekabete uyum sağlayabilmek adına dijitalleşmesi kişilerin de aynı hızda bilişim teknolojilerine adapte olmasını gerektirmektedir (Hamutoğlu, 2018: 20-25).

Bilişim teknolojilerinin ilk uygulandığı alanlardan biri firma faaliyetlerinin değerlendirilmesini sağlayan en mühim süreçlerden olan muhasebe alanıdır. Muhasebe mesleği dijitalleşme ve yapay zekanın gelişmesi ile birlikte şüphesiz en çok değişime maruz kalacak meslek gruplarından biridir. Dijitalleşme ile birlikte mesleklerde ve iş hayatında meydana gelen e-dönüşüm, muhasebeleştirme süreçlerinin bilişim teknolojileri aracılığıyla desteklenerek dijital bir iş kolu haline gelmesini sağlamaktadır (Kurnaz vd., 2020: 2-9).

Muhasebe meslek mensupları geçmişten bu yana muhasebeleştirme süreçlerini geleneksel yöntemler kullanarak gerçekleştirmektedir fakat neredeyse 20. Yüzyılın başından bu yana muhasebeyi de içine alan büyük bir teknolojik gelişmenin yaşanmasının akabinde, muhasebe ve meslek mensupları dijital çağa uyum sağlayarak geleceğe hazırlıklı olmak durumundadır. Dolayısıyla muhasebe mesleğinin gelecekte varlığını koruyabilmesi için meslek mensuplarının yeni yetkinliklere sahip olması beklenirken, yetişmekte olan muhasebe meslek mensubu adaylarının da eğitimlerin de birtakım değişiklikler yapılmalıdır. Teknolojik ilerlemelere uyum sağlayabilecek, gerekli bilgi ve nitelikte çalışma prensibine sahip olabilecek meslek mensuplarının yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Hali hazırda gelişmeler ve değişimler yaşanırken görevde olan meslek mensuplarının teknolojik donanımına ulaşmaları adına iş yerlerinde verilen eğitimlerin desteğiyle kendilerini geliştirdikleri mümkün olsa da yeni mezun olan öğrencilerin aynı yetkinliğe sahip olacak deneyimi elde etmek için fırsatlar elde etmekte güçlük çektiği görülmektedir (Lestari ve Santoso, 2019: 510-514). Öğrencilerin mezun oldukları yıldan çok daha önce başlayan iş bulma kaygısı, eğitim aldıkları alanda gerçekleşen teknolojik gelişmelerin yanı sıra iş yerlerinde yaşanan e-dönüşümün beraberinde deneyimsiz olarak başladıkları serüven ile artış göstermektedir. Eğitim sırasında sayısız faktör bu kaygıların artmasını sağlamaktadır bu faktörlerden biri şüphesiz değişen iş anlayışıdır (Killi ve Yumuşaker, 2021: 723). Değişen iş anlayışı ile birlikte çalışan bireylerin 21. Yüzyıl itibari ile yeni becerilere sahip olması beklenmektedir (Kuru, 2021: 19-35). Bu çalışmada muhasebe dersi alan öğrencilerinin çalışma hayatında e-dönüşümün, tüm dünyayı etkileyen ve değiştiren “Covid 19” salgını ile birlikte hızlanması sonucunda yaşadıkları iş kaygısını istatistiki olarak ölçmek amaçlanmaktadır.

2. LİTERATÜR ANALİZİ (KAVRAMSAL/KURAMSAL ÇERÇEVE)

Literatürde öğrencilerin iş bulma kaygısı ile muhasebe mesleğinde yaşanan dijitalleşmenin incelendiği çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

2.1. İşletmelerde e-Dönüşüm

Teknolojinin hızla gelişmesi sebebiyle bilişim çağını yaşadığımız günümüzde, iş ve çalışma hayatı da bu durumdan etkilenmektedir. Dolayısıyla e-dönüşüm sonucunda dijitalleşen bir çalışma sistemi hayatlarımızda yerini almakta hatta birçok iş artık bulut bilişim sayesinde dijital ortamlardan yapılabileceği için uzaktan çalışma sistemi yaygın bir hale gelmektedir (Güllüoğlu Altun, 2021: 636). İş hayatının dijitalleşen eğilimi bilgi paylaşımı, üretimi kapsamında önemi arttırmaktadır. Bu değişim küresel firmalar için ilerleme ve çağı yakalama konusunda önemli bir adımdır. Bilginin yenilenmesi, gelişmesi faaliyetler konusunda verimliliği, zaman tasarrufunu ve çalışan yıpranma payını önemli derecede etkileyerek fayda sağlamıştır. Dolayısıyla kolay ve verimli erişilen bilgi pratik bir şekilde yönetilebilir olma noktasında umut verici gelişmeler kaydetmektedir. Bu noktada kullanılan dijital sistemler firmalara katkı sağlamakta ve çalışma anlayışını değiştirerek verimli bir bilgi ağı oluşturmaktadır. Bu sistemler; yönetim bilişim sistemleri, fonksiyonel bilişim sistemleri ve muhasebe bilişim sistemleri olarak üç ana başlıkta karşımıza çıkmaktadır (Kılınç, 2009: 170).

2.2. Yönetim Bilişim Sistemleri

Bilişim sistemleri arasında yer alan yönetim bilişim sistemleri işletmelerin e-dönüşüm sürecini sağlayan unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetim bilişim faaliyet süreci, planlama boyunca ilişkili olan birimler arasında bilgi paylaşımı, bilgi depolanması, bilgilerin kullanılması gibi önemli etkinlikleri kapsamı altına almaktadır (Yahyagil, 2001: 123). Yönetim bilişim sistemleri işletmenin faaliyetlerine doğrudan müdahale ederek büyük bir etki yaratması nedeniyle dinamik olduğu geniş bir alan vardır. Bu nedenle kendi içinde de üç başlık altında görülmektedir. Ticari işlem sistemi; faaliyetlerin duraksamaması için günlük rutin sürecin gerçekleşmesini, kaydedilmesini sağlayan sistemdir. İkincisi yönetim bilişim sistemi olarak adlandırılan etkin bilgi kullanımı, verilerin elde edilmesini pratik hale getiren tüm materyallerdir (Kazan vd., 2002: 5). Üçüncüsü ise karar destek sistemidir. Karar destek sistemi, ortaya çıkan yapısal olmayan problemler karşısında veri sağlayarak

çözüm ortaya koyması gereken bilgisayarlı bir sistemdir (Yüreğir, 2001: 190).

2.3. Fonksiyonel Bilişim Sistemleri

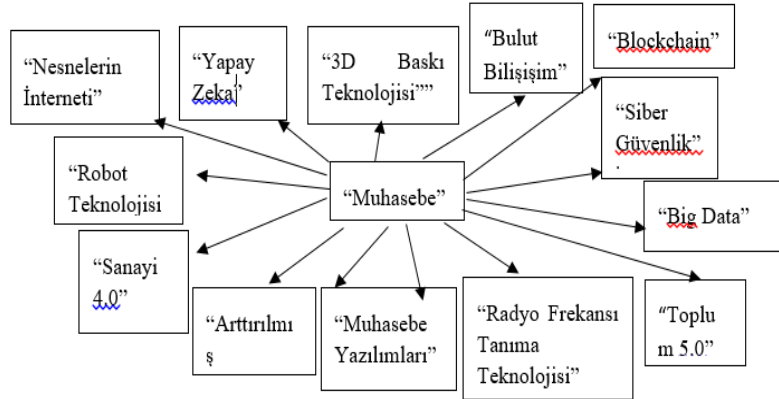
Fonksiyonel Bilişim Sistemleri, Firmaların hedeflerine ulaşması için gerekli olan fonksiyonların bilişim sistemlerinden destek alarak işlemesi sürecidir. Bu sistem satış ve pazarlama, üretim, insan kaynakları bilişim sistemleri üzerinde görülmektedir. Planlamaların uygulanması sırasında ortaya çıkan problemlerin ortadan kaldırılmasında faydalanan düzey sistemleri, stratejik problemlerin çözümünde yararlanılan taktiksel sistemler, planlamanın teknik kısmında ortaya çıkan problemlerin çözümünde ise bilişim sistemlerinden oluşmaktadır (Tekin vd., 2010: 199).

2.4. Muhasebe Bilişim Sistemleri

Muhasebe bilişim sistemleri, işletmelerin bünyesinde karar alma sürecine katkıda bulunmakla beraber iktisadi durumların pratik ve verimli gerçekleşmesini sağlamaktadır. Muhasebe bilişim sistemleri zamanı da verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak muhasebe meslek mensubunun kaynak temini, stok çıkışı, üretim artış ve azalış takibi, finansal durum takibi gibi durumları kolaylıkla açıklamasını ve takip ederek kayıt altına almasını sağlayan bir sistemdir (Gümüştekin, 2004: 125-142). Muhasebe bilişim sistemi aynı zamanda yatırımların kontrolü ve planlaması ile birlikte firmanın sürdürülebilirliğini ve hedeflerine ulaşmasını sağlamaktadır (Sürmeli, 2005: 200).

2.5. Muhasebeye Etki Eden Teknolojiler

Şekil 1: Muhasebeye Etki Eden Dijital Sistemler

Kaynak: (Tekbaş, 2019: 27).

2.6. İş Bulma Kaygısı

Kişilerin hayatlarını belirlemede büyük rol oynayan süreçlerden biri meslek seçimidir. Bireyin hayatlarını planlamalarını, sahip olacakları yaşam kalitesini belirleyici maddi ve manevi doyumunu yakalamalarına katkı sağlayacak en önemli unsur gün boyu saatlerini geçirdikleri iştir (Killi ve Yumuşaker, 2021: 726). Ülkemizde günümüze kadar uzanan ve devamlılığını koruyan kaygılardan biri de öğrencilerin eğitim hayatlarında yaşadıkları sınav kaygısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim serüvenini tamamlayan bireylerin artık diğer aşama olan çalışma hayatına geçiş sürecinde bu kaygı iş bulma, kendini bulma, ne yapmak istediğini öğrenme gibi kaygılara dönüşmektedir. Bu kaygıları tek bir çatı altında toplayarak “İş Bulma Kaygısı” adını verebileceğimiz incelenen literatürlerle onaylanmaktadır. Eğitimleri boyunca çeşitli stresli yollardan geçmiş öğrencilerin mezun olma hakkını elde etmeleri akabinde hayatını nasıl şekillendireceğine karar verememiş bir vaziyette üniversiteden ayrılma gibi durumlar ile sık karşılaşmakta ve bu durumlar kaygının kaynağı olarak görülmektedir (Demir, 2018: 10).

2.6.1. Kaygı

Literatürde kaygı kavramı hakkında birden fazla açıklama bulunmasının yanı sıra TDK’ya göre “*kaygı, üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa ve genellikle kötü bir şey olacağı düşünülmesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu*” olarak tanımlanmaktadır.

“Kaygı kelimesinin tarihi eski Yunanca “anxietas” olarak bilinen kavrama dayanmaktadır. Türkçemize stres bozukluğu olarak geçen “anksiyete” kelimesi olarak yansımaktadır. Kaygı, çoğunlukla kişiyi güvensizlik, huzursuzluk, endişe gibi duygulara sürükleyen olumsuz duygular bütünü olarak tanımlanmasının yanı sıra kişinin dinamik olmasını, yaşanacak tehlikelere karşı tedbirli olmasını sağlayan bir duygu olarak tanımlanabilmektedir (Bozkurt, 2004: 29). Toplumsal beklentilerinde güçlendirdiği stres ve kaygı durumu toplumun beklentilerini sağlamak için çaba harcayan kişinin yatkınlıklarını zamanla yok etmektedir. Kaygı seviyeleri yüksek olan kişiler kendi arzularına, hedeflerine odaklanmaktan ziyade yaşam enerjilerini etrafındakileri memnun etmeye çalışarak harcamaktadırlar (Demirci, 2020: 176).

Kaygı kendi içinde yapılarına göre iki farklı başlıkta incelenmiştir. Spielberger ve arkadaşları 1966 yılında yaptıkları çalışma ile “iki faktörlü kaygı kuramını” ortaya çıkarmışlardır. Bu kaygılar

“durumluk kaygı ve sürekli kaygı olarak adlandırılmaktadır (Basmacı vd., 2017: 70-87).

2.6.2. Durumluk Kaygı

Birey varlığını o an için sürdürdüğü alanda kendisini gergin, baskı altına alınmış ve stresli hissederse ortaya çıkan ardından bu gerginliğin oluşmasını tetikleyen faktörün ortadan kaldırılması ile yok olan bir kaygı türüdür (Basmacı vd., 2017: 71). Kaygı, başlı başına insanoğlunun karşılaşacağı aksi durumlar karşısında tedbir almasını sağlayacak tetikleyici, dinamik bir unsur olarak hayatımızda yer almaktadır fakat yarattığı stres ve gerginlik hali neticesinde olumsuz bir tanımlamayla da karşımıza çıkmakta olmasından dolayı çok yönlü bir yapıya sahiptir. Durumluk kaygı kişinin özsaygısının baskı altında olduğu kaygı türü olarak tanımlanmaktadır (Kaya ve Varol, 2004: 34-35).

2.6.3. Sürekli Kaygı

Sürekli kaygı, kişinin geleceğe yönelik devamlı endişe hissederek planlar yapmasına dayalı bir davranış biçimidir. Sürekli kaygı gelecek hakkında endişe duyan bireylerin kaygı yatkinliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bireyler gündelik yaşamlarında da olmak üzere içlerinde buldukları anları stresli olarak kabul etmeye hazır bireyler olarak gözlemlenmiştir. Sürekli kaygı durumunu yaşayan bireyler hayatlarının akışında karşılaştıkları çoğu durumu tehdit, küçültücü olarak algılayarak huzursuz ve mutsuz hissetmektedir. Kişiler içinde buldukları durumları stresli bir şekilde yaşayarak endişeyi normal hayat standartları haline getirmektedirler (Kaya ve Varol, 2004: 34-35).

3. İŞ BULMA KAYGISI HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Genç nüfusu etkileyen iş bulma kaygısı, isteksizlik ve enerji düşüklüğüne sebep olmaktadır. Kaygılı olan bireylerin odaklandıkları konular itibariyle kendilerine güvenlerini yavaş yavaş yitirdikleri gözlenmektedir. İnsanların meslek seçiminde zorlanmalarının yanı sıra “öğrenilmiş çaresizlik” durumunu yaşadıkları bilinmektedir. Kaygının esiri olan birey olumsuz bir durum esnasında hiçbir şeyi değiştiremeyeceğine inanır ve yeterli çabayı göstermez. Düzgün ve Hayalioğlu (2006), öğrencilerin yaşadığı “öğrenilmiş çaresizlik” durumunun demografik yapılar arasında nasıl ve ne derece etkilediğini ölçmek adına yaptığı çalışmada ebeveynlerin eğitim düzeyleri ile çocukların “öğrenilmiş çaresizlik” hislerinin ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Düzgün ve Hayalioğlu, 2006: 405). Eğitim düzeyinin aksine Endler, Kantor ve Parker’un (1994), ortaya koyduğu bir

çalışmada cinsiyetler arasında duyulan kaygının farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır (Endler vd.,1994).

Literatürde kaygı hakkında yapılan çalışmalar araştırıldığında birden fazla kaygı biçimi olduğunun öne sürüldüğü ve üzerine çalışmalar yapıldığı fark edilmiştir. Demir (2018), literatürde çoğunlukla derslere ve sosyal bilimlere yönelik kaygı hissi üzerine çalışmalar olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmasının akabinde geliştirdiği "Yapısal Eşitlik Modeli ile Öğrencilerin İş bulma Kaygılarına Yönelik Ölçeği" ile birçok değişkenin incelenebileceği, öğrencilerin eğitim dönemlerinde zorunlu staja tabi tutulması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Demir, 2018: 116). Kaygı ve sürekli kaygı, mesleki kaygı konuları üzerine Kimes ve Torth (1974), yeni mezunların iş bulma kaygısını tetikleyen unsurlar üzerine Dolunay (2011), Cabı ve Yalçınalp (2013) ise kaygı seviyesini ölçmek üzerine bir ölçek çalışması gerçekleştirmiştir.

Bozkurt'un (2004), üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar ile depresyon ve kaygı problemleri arasında anlamlı fark durumunu incelemeyi amaçladığı çalışmasında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim alan 363 öğrenciye anket uygulayarak erkeklerin daha az kaygılandığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmasının sonunda iş bulma kaygısını yoğun bir şekilde yaşayan öğrenciler için eğitim aldıkları bölümlerde psikolojik destek ve rehberlik alabilmeleri adına gerekli alt yapının oluşturulması önerisinde bulunulmuştur (Bozkurt,2004: 58). Literatürde On dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat öğrencileri üzerine sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini incelemek amacıyla yapılan çalışma sonucunda ekonomik ölçütler çerçevesinde öğrencinin eğitim aldığı sürede çalışma durumu ile kaygı seviyeleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (Kaya ve Varol, 2004: 82). Yapılan çalışmalar arasında üniversiteden mezun olacak son sınıf öğrencilerine anket uygulanarak gerçekleştirilen araştırmada iş bulma ümidi, deneyim kaygısı, sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmaktadır (Dursun ve Aytaç,2012: 71-83).

Gelişen teknoloji ile beraber iş hayatında yaşanan e-dönüşüm sonucunda aday iş görenler için yeni çalışma alanları oluşmakla beraber uzmanlık alanlarına dayalı dijital deneyimi zorunlu hale getirmektedir. Bu durum kişide yetersizlik hissi ile beraber öz saygıyı azaltarak öfkeye ve çaresizliğe sebep olmaktadır (Kıcırcı, 2010: 72-80). İş bulma kaygısı yaşayan gençlerin yükseköğrenimi tercih ederek üniversitelere yönelmesi sonucunda mezun öğrenci sayısı artmış ve işsizlik oranı dolaylı yoldan yükselmiştir. Günümüzde bireyin talep ettiği işe sahip olabilmesi için üniversiteden mezun olmasının yeterli görülmemesiyle birlikte erkeklerin

vatan görevlerini yerine getirmek üzere yapmaları gereken askerlik hizmeti de iş bulmayı ertelemelerine dolayısıyla hayata geç kalma hissini yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu nedenle mezuniyetten ziyade başarılı bir şekilde mezun olmanın yanı sıra uzmanlıklarının dışında kurslar ve eğitimlere katılmanın gerekliliğini gören öğrencilerin üzerinde stres ve baskının arttığı, depresyona sebep olduğu görülmektedir (Kıcır, 2017;1372).

Patterson'a (1997) göre mezun olduktan sonra işsiz kalan ve aday iş görenler yetişkinlik aşamasına geçiş yapmaktadır. Yılmaz, Dursun, Güngör Güzeller ve Pektaş (2014) tarafından yapılan çalışmada Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu'nda eğitim görmekte olan öğrencilerin kaygı seviyelerini ölçebilmek için demografik özellikler açısından inceleme yapılmıştır ve inceleme sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilen sonuçlar ortaya konmuştur. Çalışmanın akabinde aday iş görenlerin "durumluk kaygı" seviyelerinin cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği, "sürekli kaygı" seviyelerinin ise cinsiyetler açısından anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Kız öğrencilerin sürekli kaygı seviyelerinin erkek öğrencilere göre yüksek olduğu gözlenmiştir (Yılmaz vd.2014;23).

4. TASARIM ve YÖNTEM

Bu çalışmada, araştırmalarda birincil kaynaktan verilerin elde edilmesinde yaygın olarak kullanılan anket yöntemi kullanılmış bulunmaktadır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde Demir (2018) tarafından "Yapısal eşitlik modeli ile öğrencilerin iş bulma kaygılarına yönelik ölçek geliştirme: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF'de bir uygulama" başlıklı yüksek lisans çalışmasında kullanılan iş bulma kaygısı ölçeği kullanılmıştır. İkinci bölümde ise demografik bilgilere ulaşılmasını sağlayacak belirleyici sorular bulunmaktadır. İş bulma kaygısı ölçeği 5 kademeli likert tipi bir ölçektir. Maddeler, "1= Kesinlikle Katılmıyorum", "2= Katılmıyorum", "3= Kararsızım", "4= Katılıyorum" ve "5= Tamamen Katılıyorum" şeklinde yanıtlandırılmıştır. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; istihdam yetersizliği, çaresizlik, ayrımcılık, deneyimsizlik ve kişisel yeterlilik olarak sıralanmaktadır. İstihdam yetersizliği boyutunu ölçen sorular 1,2,3,4,5,6,7,8 numaralı, çaresizlik boyutunu ölçen sorular 9,10,11,12 numaralı, ayrımcılık boyutunu ölçen sorular 13,14,15 numaralı, deneyimsizlik boyutunu ölçen sorular 16,17,18 numaralı, kişisel yeterlilik boyutunu ölçen sorular ise 19,20,21 numaralı sorulardır. Kullanılan anket çalışma amacına uygun olarak muhasebe dersi alan 326 öğrenciye doldurtulmuştur. Öğrencilerin cevapları bir ile beş arasında çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlilik 5

puana yakın bir cevabı karşımıza getirdiğinde cevaplanan maddeye kişinin katılma seviyesinin yüksek, 1 puana yaklaştığında ise cevaplanan maddeye katılma durumunun düşük olduğu sonucunu vermektedir.

5. BULGULAR

5.1. Demografik Bulgular

Aşağıda verilen tablolarda araştırmaya katılan çalışanlara ait analiz sonuçları verilmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Değerler	Frekans	Yüzde
Kadın	171	52,5
Erkek	155	47,5
TOPLAM	326	100,0

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların % 52,5'i kadın. %47,5'i erkek olarak görülmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Okudukları/Mezun Oldukları Bölümlere Göre Dağılımları

Değerler	Frekans	Yüzde
İşletme	61	18,7
Bankacılık ve Finans	19	5,8
Çalışma Ekonomisi	15	4,6
İktisat	44	13,5
Kamu Yönetimi	96	29,4
Maliye	15	4,6
Muhasebe ve Finansal Yönetim	22	6,7
Posta Hizmetleri	37	11,3
Sağlık Yönetimi	17	5,2

Tabloda izlendiği üzere ankete katılan 326 kişinin muhasebe dersi olarak eğitim aldıkları bölümler görülmektedir. Buna göre; İşletme bölümü %18,7, Bankacılık ve Finans bölümü %5,8, Çalışma Ekonomisi bölümü %4,6, İktisat bölümü %13,5, Kamu Yönetimi bölümü %29,4, Maliye bölümü %4,6, Muhasebe ve Finansal Yönetim bölümü %6,7, Posta hizmetleri bölümü %11,3, Sağlık yönetimi bölümü ise %5,2 olarak görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Değerler	Frekans	Yüzde
≤21 (1 numaralı kod)	131	40,2
22-24 (2 numaralı kod)	113	34,7
25≥ (3 numaralı kod)	82	25,2

Tabloda 1 numara ile adlandırılan katılımcıların 21 yaş ve altı olduklarını ve %40,2'sini oluşturduklarını, 2 numaralı verilerin 22 yaş ve 24 yaş arasındaki katılımcıları temsil ettiğini ve %34,7'lik ağırlıklarının olduğunu, 3 numaralı katılımcıların ise 25 yaş ve üstünü gösterdiğini ve %25,2 oranında olduklarını ifade etmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların Gelir Oranlarına Göre Dağılımları

Değerler	Frekans	Yüzde
≤4000	37	11,3
4001-6000	58	17,8
6001≥	231	70,9

Tablo 5 aylık gelirleri 4000 TL ve altı olan katılımcıların %11,3'ünü oluşturduklarını göstermektedir. Tabloda görüldüğü üzere 4001 ve 6000 TL arasındaki katılımcıları %17,8'lik ağırlıklarının olduğunu, aylık geliri 6001 TL ve üstü olan katılımcıların ise %70,9 oranında olduklarını ifade etmektedir.

Tablo 5: Dijitalleşme İle İlgili Gelişmeleri Takip Eden Katılımcılara Göre Dağılımlar

Değerler	Frekans	Yüzde
Evet	276	84,7
Hayır	50	15,3

Tablo 6’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan kişilerden 276’sı dijitalleşme ile ilgili gelişmeleri takip ettiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda katılımcılardan 50’si dijitalleşme ile ilgili değişiklikleri takip etmediğini ifade etmektedir.

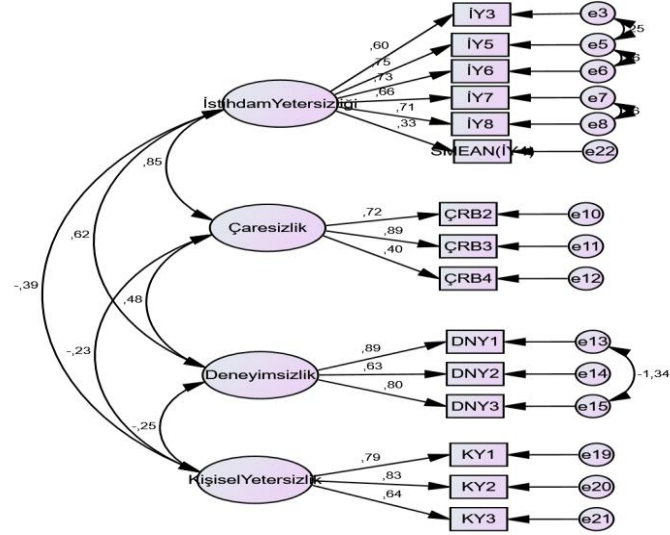
5.2. Ölçeklerin Yapı Geçerliliği ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri

Araştırmanın amacına yönelik yanıtlara ulaşması için kullanılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlikleri ele alınırken daha önce Türkçe formu ile araştırmalar yapılması göz önünde bulundurulmuştur. Dolayısıyla daha önce yapılan çalışmalarda dikkate alınarak kullanılan ölçeğin geçerliliği, faktör dağılımı doğrusal faktör analizi ile incelenmiştir. Doğrusal faktör analizi (DFA) bir çeşit yapısal eşitlik model türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğrusal faktör analizi ile değişkenler arasında inceleme yapılırken gözlenen hatta örtük olan değişkenler arasındaki ilişki ortaya konulabilmektedir. Programın hata vermemesi, analizlerde güçlü sonuçlar elde edilebilmesi amacıyla DFA analizinin yapılması sürecine başlamadan önce ölçeğin güvenilirlik ve normallik dağılımları incelenmektedir (Çapık,2014:196-198). Doğrulayıcı faktör analizinin doğrulanabilmesi adına Karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), Normal uyum indeksi (NFI), Turker-Lewis İndeksi (TLI), Uyum İyiliği İndeksi (GFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) ve Standartlaşmış Hata Ortalamasının Karekökü (SRMR) değeri dikkate alınmıştır. Yapı geçerlilik ve doğrulayıcı faktör analizleri AMOS programı yardımıyla yapılmıştır.

Tablo 6: İş Bulma Kaygısı DFA Tablosu

	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	TLI	CFI	CMIN/DF
İş Bulma Kaygısı	0,098	0,89	0,84	0,84	0,83	0,87	4,152

Şekil 2: İş Bulma Kaygısı Ölçeği Path Diyagramı

İş Bulma Kaygısı ölçeği 5 boyut 21 maddeden oluşmaktadır. Bu boyutlar İstihdam yetersizliği, çaresizlik, deneyimsizlik, kişisel yetersizlik olarak sıralanmaktadır. Kodlama rehberine istihdam yetersizliği İY, Çaresizlik ÇRB, Deneyimsizlik DNY, Kişisel yetersizlik KY olarak yer almakta olup ters kodlu maddeler bulunmamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde uyum indekslerinde bozulmaları meydana getirdiği için ölçekten ayrımcılık olarak adlandırılan boyut ve İstihdam yetersizliği boyutundan İY1, İY2 maddeleri çıkarılmıştır. Çıkarma işleminde farklı yollar denenmiş olup en uygun sonuç belirlenmiştir. Uygulanan faktör analizi sonuçları tablo 7’de görünmektedir. Ölçeğin bütün haliyle ele alındığı uyum oranları belirlenen sınırlar göz önünde bulundurulduğunda kabul edilebilir seviyede oldukları saptanmaktadır. Model uygunluğunun test edilmesi için birçok uyum indeks değerleri bulunmaktadır. Ancak bir modelin ki-kare istatistiği, RMSEA, GFI değerlerinin raporlanması yeterlidir (Kline, 2019: 269).

Tablo 7: DFA Uyum İndeksleri

	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	TLI	CFI	CMIN/DF
Kabul Edilebilir Uyum	0,05<RMSEA<0,10	≥0,80	≥0,85	≥0,80	≥0,80	≥0,85	x ² /df<5
İyi Uyum	0<RMSEA<0,05	≥0,90	≥0,95	≥0,95	≥0,85	≥0,95	x ² /df<3

(Simon vd., 2010, ss. 234-340),(Gürbüz & Şahin, 2014, ss. 328-329),(Kline, 2019, s. 269),(MacCallum vd., 1996).

5.3. Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik analizi, ölçekte yer alan maddelerdeki ifadelere verilen yanıtların tutarlılığını ortaya koymamıza yardımcı olan bir analiz türüdür. Tutarlılık derecesi de Cronbach Alfa değerleri dikkate alınarak yorumlanmaktadır. Bu değerler 0 ile 1 arasında sonuç vermelidir.

• $0,00 \leq \alpha < 0,40$ güvenilir olmayan, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ düşük güvenilir olan, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ oldukça güvenilir olan, $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise yüksek derecede güvenilir olan bir ölçek olarak ifade edilir (Kalaycı, 2010: 405).

Tablo 8: İş Bulma Kaygısı Ölçeği Güvenilirlik Değerleri

Boyutlar	Cronbach α
İstihdam Yetersizliği	0,822
Çaresizlik	0,712
Deneyimsizlik	0,720
Kişisel Yetersizlik	0,720

Analiz sonuçları izlendiğinde iş bulma kaygısı ölçeğinden istihdam yeterliliği boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,82, iş bulma kaygısı ölçeğinden çaresizlik boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,71 olarak görünmektedir. İş bulma kaygısı ölçeğinden deneyimsizlik boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,72, iş bulma kaygısı ölçeğinden kişisel yetersizlik boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,72 olarak hesaplanmıştır. Kalaycı (2010), çalışmasına göre iş bulma kaygısı ölçeği “oldukça güvenilir” ölçek olarak çıktı vermektedir.

5.4. Hipotezlerin Test Edilmesi

Tablo 9: H1- İş Bulma Kaygısı Yaşa Göre Anlamlı Olarak Değişmektedir.

	Sum of Squares	ORT.	F	Df	SİG (2-Tailed)
Between Groups	3,156	1,578	5,181	2	,006
Within Groups	98,388	,305		323	
Toplam	101,544			325	

Tablo 10: H1-Post Hock Tablosu

(I)YKATEGORİ	(J)YKATEGORİ	Mean Difference (I-J)	Sig.
1	2	-,15766	,069
	3	,09085	,473
2	1	,15766	,069
	3	,24851*	,006
3	1	-,09085	,473
	2	-,24851*	,006

Tabloda 1 olarak kodlanan yaş grubu 21 yaş ve altı, 2 olarak kodlanan yaş grubu 22-24 yaş arası, 3 olarak kodlanan yaş gurubu 25 yaş ve üzeri olarak görünmektedir. Yapılan anova testine göre sig. değeri 0,05'ten küçük olduğu için bireylerin iş bulma kaygısında yaşa göre anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmaktadır. 21 yaş altı olan bireyler ile 22-24 yaşında ve arasında olan bireylerin sig. değeri 0,069 olarak görünüp anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 21 yaş altı olan bireyler ile 25 yaş ve üstü olan bireyler arasında sig. değeri 0,47 olup

0,05'ten büyük olduğu için anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre yalnızca 22-24 yaş ve arasında olan katılımcılar ile 25 yaş ve üstü olan katılımcılar arasında sig. 0,006 olarak sonuç vermiş olup 0,05'ten küçük olması sebebiyle anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 11: H2: İş Bulma Kaygısı Cinsiyete Göre Anlamlı Bir Şekilde Farklaşmaktadır.

	N	ORT.	T	Df	SİG(2-Tailed)
Kadın	171	3,4455	-2,005	324	,046
Erkek	155	3,5692	-2,002	318,322	,046

Tablo 12'e göre Erkek katılımcıların ortalama değeri (3,5692) kadın katılımcıların ortalama değerine (3,4455) göre daha yüksektir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların iş bulma kaygısı kadın çalışanlara göre daha yüksektir. H2 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 12: H3: İş Bulma Kaygısı Gelir Durumuna Göre Anlamlı Bir Şekilde Farklaşmaktadır.

	Sum of Squares	ORT.	F	df	Sig (2-Tailed)
Between Groups	,365	,183	,583	2	,559
Within Groups	101,178	,313		323	
Toplam	101,544			325	

Tablo 13'de görüldüğü üzere Sig. değeri 0,559 olup 0,05 seviyesinin üzerinde sonuç vermiştir. Sonuca göre iş bulma kaygısı katılımcıların gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. H3 hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 13: H4: Dijitalleşme ile İlgili Gelişmeleri Takip Etme Durumunuza Göre İş Bulma Kaygısı Anlamlı Bir Şekilde Değişiklik Göstermektedir.

	N	ORT.	T	df	SIG (2-Tailed)
Evet	276	0,52686	1,795	324	,074
Hayır	50	0,70289	1,473	59,373	,014

Tablo 14’de görüldüğü üzere ölçekte “Dijitalleşme ile ilgili gelişmeleri takip ediyorum” şeklinde yer alan maddeye olumlu ya da olumsuz cevap veren katılımcılar arasında iş bulma kaygısı anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir. H4 hipotezi kabul edilmemiştir.

6. SONUÇ

Dijitalleşen iş dünyasında tüm meslekler gibi muhasebe mesleği de değişim içerisine girecektir. Şüphesiz sektörde yaşanan teknolojik gelişmelerin dinamik olarak yaşanması ve yaşanmaya devam etmesi muhasebe dersi alan aday iş görenlerin eğitimlerini tamamlamaları akabinde başlayacak hayatları için yetişemedikleri değişikliklerin olacağı düşüncesini doğurmaktadır. Muhasebe dersi alan bireylerin ileride muhasebe meslek mensubu olma olasılıklarını göz önünde bulunduklarında derslerin aksine dijital bir işleyişe sahip olan çalışma şartları karşısında iş bulma kaygılarının demografik özellikler ve dijitalleşme hakkında gelişmelerle ilgilenme durumlarına göre nasıl değişiklik gösterdiği araştırılmıştır. Araştırma çerçevesinde yapılan anket sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ile yaşadıkları iş bulma kaygısı arasında anlamlı bir farka ulaşılmıştır. Nitekim araştırmaya katılan 326 aday iş görenden 155 erkek katılımcının iş bulma kaygısını 171 kadın katılımcıdan daha yüksek hissettikleri sonucuna varılmıştır. Literatürde karşımıza çıkan benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür (Duman, Taşgın ve Özdağ 2009; Bozkurt, 2004; Duman vd., 2009; Öztürk, 2008).

İş bulma kaygısı yaşayan aday iş görenlerin gelecek kaygısını, geleceğe dair umutsuzluğu yoğun olarak yaşadıkları (Ekonomisi vd., 2009), psikolojik açıdan etkilenecek ruhsal bunalımlar yaşadıkları belirtilmektedir (Cebeci vd., 2020). Araştırmanın hipotezlerinden çıkarılan ikinci sonuç ise iş bulma kaygısı yaşayan bireyler arasında yaş dağılımlarına göre anlamlı fark sonucu karşımıza çıkmaktadır. Daha önce bu alanda yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmektedir (Kıllı ve

Yumuşaker, 2021; Üstün vd., 2014). Günümüzde ülkemizde yaşanan olumsuz ekonomik koşullar, özel sektörde pandemi ile beraber yaşanan işten çıkarılma sorunu, karantina kapsamında şirketlerin uzaktan çalışmaya adapte olarak git gide dijitalleşmeyi kabullenen yeni programlar ve yeni iş anlayışlarıyla alt yapılar oluşturmaları mezun olacak öğrenciler üzerinde baskıya, strese ve kaygıya sebep olmaktadır. Gerekli staj imkanlarını sağlayamama, eğitim hayatlarını devam ettirmek adına derslere ve teoriye bağlı kalan öğrenciler için gerçekleştirme noktasında pratikten, dijital bilgidен ve deneyimden yoksun kalarak iş bulma kaygısını yaşadıkları görülmektedir. Araştırma sonucunda katılımcılardan elde edilen bulgular ışığında pandemi döneminde eğitimin uzaktan yürütülmesi sebebiyle eğitime olan güveni azalan bir kitlenin oluşmasının yanında iş bulma kaygısı artan bir grupta oluşmuştur. Öğrencilerin iş bulma kaygılarının azalması adına dijitalleşen iş dünyasına hazır olabilmeleri için derslerin de teorik bilgi yanında dijital bilgiyi de içermesinin kaygıyı azaltacağı görüşüne ulaşılmıştır. Eğitim döneminde derslerin programlarına da yansıtılacak olan bir zorunlu staj çalışmalarının yaygınlaşarak deneyimli mezuniyet imkanının sağlanması, iş hayatına hazır hale getirilmeleri kaygıyı azaltacak çıktılar arasında görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Basmacı, G., Tektaş, M., Tektaş, N., & Ceviz, N. Ö. (2017). Kaygı Düzeylerini Etkileyen Faktörler: Önlisans Öğrencileri Ve Mezunları Üzerine Bir Araştırma. 70-87.
- Bozkurt, N. (2004a). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon Ve Kaygı Düzeyleri İle Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler. Eğitim Ve Bilim, 29(133).
- Bozkurt, N. (2004b). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon Ve Kaygı Düzeyleri İle Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler. Eğitim Ve Bilim, 29(133).
- Cebeci, F., Artan, T., & Karaman, M. (2020). Sosyal Hizmet Bölümü Stajyer Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısını Azaltmaya Yönelik Grup Çalışması. Turkish Studies, 15(3), 1721-1738.
- Çapık, C. (2014). Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmalarında Doğrulamalı Faktör Analizinin Kullanımı. 10.

- Demir, B. (2018). Yapısal Eşitlik Modeli İle Öğrencilerin İş Bulma Kaygılarına Yönelik Ölçek Geliştirme: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF De Bir Uygulama. <https://Acikbilim.Yok.Gov.Tr/Handle/20.500.12812/608863>.
- Demirci, M. A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısının Okula Bağlılığa Etkisi. 170-180.
- Duman, S., Taşğın, Ö., & Özdağ, S. (2009). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. 2009, 6.
- Dursun, S., & Aytaç, S. (T.Y.). Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı. 14.
- Düzgün, Ş., & Hayalioğlu, H. (2006). Öğrencilerde Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 404-413.
- Ekonomisi, Ç., Dursun, S., & Aytaç, S. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı. Uludağ Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28(1), 71-81.
- Endler, N. S., Kantor, L., & Parker, J. D. (1994). State-Trait Coping, State-Trait Anxiety And Academic Performance. Personality And Individual Differences, 16(5), 663-670.
- Güllüoğlu Altun, Y. (2021). Türk Borçlar Kanunu'nda Düzenlenmiş Olan "Evde Hizmet Sözleşmesi (Tbk M. 461-469)" Ve Teknolojik Gelişmeler Işığında Evde Hizmet Sözleşmesinin Faydaları İle Uzaktan Çalışma Modeli Ve Esnek Çalışma Üzerine Değerlendirmeler. 636-354.
- Gümüştekin, G. E. (2004). İşletmelerde Yönetim Bilişim Sistemleri. Yönetim Ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 125-142.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 271.
- Hamutoğlu, N. B. (2018). Bulut Bilişim Teknolojileri Kabul Modeli 3: Ölçek Uyarlama Çalışması. Sakarya University Journal Of Education, 8(2), 8-25. <https://Doi.Org/10.19126/Suje.297586>

- Kaya, M., & Varol, K. (2004). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri Ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 31-63. <https://doi.org/10.17120/omuifd.53984>
- Kazan, H., Karadal, H., & Uygun, A. G. M. (2002). Küreselleşme Sürecinde Teknoloji Yönetiminin Ve Bilişim Teknolojilerinin Hizmet Kalitesini Artırmaya Etkisi Ve Sağlık Sektöründe Bulunan Hastanelere Uygulanması. 5.
- Kırcı, B. (2010). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Psikolojik Etmenler Açısından Bir İnceleme [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Kırcı, B. (2017). Eğitimli Genç İşsizliği Üzerinden İşsizlik Kaygısına Bir Bakış. *Çalışma Ve Toplum*, 54(3), 28.
- Kılınç, C. Ç. (2009). Küreselleşme Sürecinde Teknoloji Yönetiminin Ve Bilişim Teknolojilerinin Hizmet Kalitesini Artırmaya Etkisi Ve Sağlık Sektöründe Bulunan Hastanelere Uygulanması [Phd Thesis]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Kıllı, M., & Yumuşaker, M. C. (2021). Muhasebe Eğitimi Alan Önlisans Öğrencilerinin Muhasebe Derslerine Yönelik Tutumlarının Ve İş Bulma Kaygılarının İncelenmesi: Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Programı Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Fiscaoeconomia*, 5(2), 722-755.
- Killi, M., & Yumuşaker, M. C. (2021). Muhasebe Eğitimi Alan Önlisans Öğrencilerinin Muhasebe Derslerine Yönelik Tutumlarının Ve İş Bulma Kaygılarının İncelenmesi: Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Programı Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Fiscaoeconomia*, 5(2), 722-755. <https://doi.org/10.25295/fsecon.876613>
- Kline, R. B. (2019). Yapısal Eşitlik Modellemesinin İlkeleri Ve Uygulanması (4. Bs). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kurnaz, E., Tekbaş, İ., Bozdoğan, T., & Çetin, Ö. O. (2020). Dijitalleşmeyle Birlikte Muhasebe Eğitiminin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*. <https://doi.org/10.31460/mbdd.642307>
- Kuru, B. (2021). İş Dünyasında 21. Yüzyıl Becerileri Ve Maria Montessori. *Bayburt Üniversitesi İnsan Ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(8), 19-38.

- Lestari, S., & Santoso, A. (2019). The Roles Of Digital Literacy, Technology Literacy, And Human Literacy To Encourage Work Readiness Of Accounting Education Students In The Fourth Industrial Revolution Era. *Kne Social Sciences*, 3, 513. <https://doi.org/10.18502/Kss.V3i11.4031>
- Maccallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power Analysis And Determination Of Sample Size For Covariance Structure Modeling. *Psychological Methods*, 1(2), 130.
- Öztürk, A. (2008). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Programı Öğrencilerinin Durumluk Ve Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasında Ki İlişki [Master's Thesis]. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Simon, D., Kriston, L., Loh, A., Spies, C., Scheibler, F., Wills, C., & Härter, M. (2010). Confirmatory Factor Analysis And Recommendations For Improvement Of The Autonomy-Preference-Index (Apı). *Health Expectations*, 13(3), 234-243.
- Sürmeli, F. (2005). Muhasebe Bilgi Sistemi. Anadolu Üniversitesi.
- Tekbaş, İ. (2019). Muhasebenin Dijital Dönüşümü Ve Mali Mühendislik. Ceres Yayınları.
- Tekin, M., Güleş, H. K., & Öğüt, A. (2010). Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi (5. Bs). Gazi Kitabevi.
- Üstün, G., Dedekoç, Ş., Kavalalı, T., Öztürk, F., Sapçı, Y., & Can, S. (2014). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulmaya İlişkin Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 200-221. <https://doi.org/10.17539/Aej.33402>
- Yahyagil, M. (2001). Kobi'lerde Bilgisayar Teknolojileri Uygulamaları. İto Yayınları.
- Yılmaz, İ. A., Dursun, S., Güngör Güzeler, E., & Pektaş, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Örnek Çalışma. *Ejovoc (Electronic Journal Of Vocational Colleges)*.
- Yüreğir, O. H. (2001). Bilişimde Sistem Analizi Ve Tasarımı (C. 1-1). Nobel Kitabevi.